

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	C. Glazenburg	Datum	21 maart 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12112887
E-mail	Cheryl.glazenburg@utrecht.nl	Onderwerp	Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Volksgezondheid, Sport, Onderwijs

Zoals toegezegd, informeren wij u over het uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd 2024-2027, de stand van zaken van de aanpak Gezond Gewicht op School en de [motie M230 'It takes a village to raise a child'](#).

Uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd 2024-2027

In mei 2023 hebben we u per [brief](#) toegezegd dat het nieuwe uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd in Q1 2024 met u gedeeld wordt. Met dit uitvoeringsprogramma geven we uitvoering aan de ambities uit de huidige nota Volksgezondheid rondom gezond gewicht. Om overgewicht bij de Utrechtse jeugd terug te dringen is een structurele en integrale aanpak nodig. De focuspunten in het uitvoeringsprogramma *Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd 2024-2027* borduren dan ook voort op de focuspunten en interventies uit de vorige aanpak '[Samenwerkingsverband Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd](#)'. Zo borgen we succesvolle interventies in het speciaal onderwijs, krijgt de rol van ouders binnen de aanpak een prominente plek en worden de verschillende multidisciplinaire aanpakken voor overgewicht doorontwikkeld naar een kortdurende groepsaanpak. We zijn ons ervan bewust dat de gemeentelijke mogelijkheden beperkt zijn, daarom bundelen we krachten binnen en buiten de stad. Op basis van zowel landelijke als lokale ontwikkelingen werken we gezamenlijk aan het versterken van huidige programma's en aan aanvullende nieuwe interventies zoals preventie bij 0 tot 4 jarigen en de inzet van de centrale zorgverlener en gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) voor kinderen met overgewicht. In gesprek en in samenwerking met diverse partners zijn de huidige interventies en nieuwe initiatieven samengebracht in het nieuwe uitvoeringsprogramma 'Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd 2024-2027'. Gedurende de uitvoering van het programma blijven we in gesprek en sturen we waar nodig bij. Vanwege de huidige financiële situatie van de gemeente zullen in de gemeentelijke meerjarenbegroting keuzes moeten worden gemaakt die mogelijk ook van invloed zullen zijn op de activiteiten en financiën op onze inzet voor het uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma is nog geen rekening gehouden met eventuele bezuinigingen of het temporiseren of stopzetten van bepaalde activiteiten

De ambitie: 'Kinderen ontwikkelen en behouden een gezond voedings- en beweegpatroon' staat centraal. Waaraan we werken via de volgende doelstellingen:

- Kinderen groeien op in een omgeving (school, kinderopvang, thuis) waarin gezonde voeding en voldoende beweging gefaciliteerd wordt (fysieke omgeving).
- Kinderen en hun ouders worden (door de professionals binnen de jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, school, netwerkaanpak) gestimuleerd om gezonde keuzes te maken op het gebied van voeding en bewegen (sociale omgeving).

- Kinderen met overgewicht en obesitas ontvangen passende ondersteuning en zorg.

We focussen ons hierbij op:

- Aanpak preventie van overgewicht en obesitas bij 0-12 jarigen
- Netwerkaanpak overgewicht en obesitas (KnGG) voor 4-18 jarigen

Binnen de preventie van overgewicht bij 0-12 jarigen zetten we onder andere in op de programma's Gezond gewicht op school, de Gezonde School, (verkenning naar) de Gezonde Kinderopvang en ondersteuning van professionals uit de jeugdgezondheidszorg en kinderopvang bij het stimuleren van gezonde voeding en voldoende bewegen. Bovendien leggen we de verbinding met bestaande programma's, zoals het [Utrechts Beweegprogramma](#) en [Kansrijke Start](#).

Hierbij informeren wij u dat de implementatie en uitvoering van de netwerkaanpak overgewicht en obesitas (KnGG) nog onzekerheden bevat. Binnen de netwerkaanpak komen financieringsstromen en bijbehorende inhoudelijke verantwoordelijkheden van de gemeente, de zorgverzekeraar en VWS samen. Vooralsnog ontbreken de landelijke voorwaarden voor de centrale zorgverlener (CZV) en gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) waardoor de zorgverzekeraar deze zorg op 1 januari 2024 niet kon inkopen. De implementatie loopt dan ook vertraging op maar er is voorlopig geen verlenging van de landelijke SPUK-GALA voor continuering van deze implementatie in 2026. Daarnaast zijn er binnen het uitvoeringsprogramma Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd onvoldoende structurele financiële middelen om de kortdurende groepsaanpak in alle Utrechtse wijken te implementeren en borgen. Aan de hand van bovenstaande knelpunten brengen we de financiële en inhoudelijke gevolgen in kaart, werken we scenario's uit en beslissen we wat dit betekent voor de implementatie en uitvoering. Met de VNG en het Rijk zijn we in gesprek om de knelpunten op landelijk niveau te agenderen.

Gezond Gewicht op School (GGOS)

In mei 2023 hebben wij u per [brief](#) geïnformeerd over de stand van zaken van Gezond Gewicht op School (GGOS). GGOS is een uitwerking van de ambitie uit het coalitieakkoord om een gezonde leefstijl bij kinderen en ouders te stimuleren en overgewicht en obesitas terug te dringen. Dit doen we door te investeren in gezonde schoollunches, bewegen, voedingseducatie en ouderbetrokkenheid op scholen waar we de meeste impact kunnen maken¹. Hiermee investeren we ongelijk voor gelijke kansen conform het [Uitvoeringsprogramma ongelijk investeren voor gelijke kansen](#). Wij geven u hierbij een update.

Het bereik van GGOS

In 2023 hebben we middels het programma GGOS² (€ 251.003) op zes scholen een gezonde schoollunch en/of voedingseducatie gefinancierd.

School	Gezonde Schoollunch	Voedingseducatie ³
1	3 dagen per week (andere 2 dagen externe financiering)	-
2	4 dagen per week	-
3	1 dag per week ⁴ (andere 3 dagen externe financiering)	1 dag per week
4	3 dagen per week	-
5	-	1 dag per week
6	-	1 dag per week

De scholen (ongeveer 850 leerlingen) die in 2023 via het programma GGOS een gezonde schoollunch en/of voedingseducatie hebben gefaciliteerd, continueren dit in 2024⁵. Om een gezonde

leefstijl te bevorderen is het echter van belang dat scholen investeren in een gezonde schoollunch én voedingseducatie én aandacht besteden aan bewegen en ouderbetrokkenheid. We stimuleren de scholen om op alle vier de pijlers in te zetten.

In 2024 ondersteunen we tien scholen (ongeveer 2200 leerlingen) met €755.000⁶. In het volgende schema ziet u via welke financieringsstromen participerende scholen aandacht besteden aan de vier pijlers⁷.

School	Gezonde schoollunch	Voedingseducatie	Bewegen	Ouderbetrokkenheid
1	GGOS	Aandacht binnen reguliere activiteiten	Alternatieve middelen	Aandacht binnen reguliere activiteiten
2	GGOS	Alternatieve middelen	Alternatieve middelen	GGOS
3	-	GGOS	-	GGOS
4	GGOS	GGOS	GGOS & alternatieve middelen	GGOS
5	Alternatieve middelen ⁸	Alternatieve middelen	GGOS & alternatieve middelen	GGOS & aandacht binnen reguliere activiteiten
6	-	GGOS	-	GGOS
7	GGOS & alternatieve middelen	-	GGOS & alternatieve middelen	-
8	Aandacht binnen reguliere activiteiten	GGOS & alternatieve middelen	GGOS	Aandacht binnen reguliere activiteiten
9	GGOS	GGOS & alternatieve middelen	GGOS & alternatieve middelen & Utrechts beweegprogramma	GGOS
10	GGOS	Aandacht binnen reguliere activiteiten	GGOS & alternatieve middelen & Utrechts beweegprogramma	Aandacht binnen reguliere activiteiten

Actuele ontwikkelingen binnen GGOS

Scholen hebben op dit moment veel vrijheid bij de invulling van de verschillende pijlers. We vinden het belangrijk dat scholen op maat- passend bij de eigen context- hieraan invulling kunnen blijven geven. Tegelijkertijd werken we aan generieke richtlijnen, handvatten en interventies waarvan we weten dat ze effectief zijn voor het stimuleren van een gezonde leefstijl. We verkennen hoe we deze succesvol op de scholen kunnen implementeren. We nemen hierbij zowel landelijke inzichten, als de inzichten uit recente onderzoeken in Utrecht over ouderbetrokkenheid en eetstoornissen, mee. Uit het kwalitatieve onderzoek eetstoornissen blijkt onder andere dat het belangrijk is dat gewicht niet als indicator van gezondheid wordt toegepast en dat kinderen een positieve relatie met eten ontwikkelen. Voor ouderbetrokkenheid geldt dat scholen behoefte hebben aan een duidelijke definitie van ouderbetrokkenheid en dat ouders ondersteund worden bij het op een positieve, genuanceerde wijze thuis bijdragen aan een gezonde leefstijl. We blijven bij deze verkenning nauw optrekken met onze samenwerkingspartners. Denk hierbij aan de schoolbesturen en partners zoals het Voedingscentrum, SportUtrecht, Jong Leren Eten en JOGG.

Een andere belangrijke ontwikkeling is dat de middelen voor GGOS per 2024 via de subsidie 'Gezond Leren op School'⁹ beschikbaar zijn gesteld aan scholen. Hierdoor ligt de regie bij scholen en kiezen zij passende leveranciers. De voortgangsgesprekken vinden vanwege deze ontwikkeling niet langer plaats met de leveranciers, maar met de scholen.

Verder is zowel landelijk als in Utrecht veel aandacht voor een gezonde leefstijl (onder andere Gezonde School, School en Omgeving en Utrechts Beweegprogramma) en voor schoollunches (landelijke regeling Programma Schoolmaaltijden). Hierdoor ontstaan steeds meer initiatieven voor

Datum 21 maart 2024
Ons kenmerk 12112887

het bevorderen van een gezonde leefstijl op en rondom scholen. Integraal samenwerken en het verbinden met andere schoolprogramma's is dan ook belangrijk.

Ter illustratie: We verkennen of gemeentelijke beleidsdoelen slim gecombineerd kunnen worden door het [Utrechts beweegprogramma](#) in te zetten op GGOS scholen. Twee GGOS scholen starten hier dit jaar al mee. Door de programma's in samenhang in te zetten, kunnen we beter op de behoeften en mogelijkheden van scholen aansluiten. We zetten gericht middelen in, en voorzien beter in integraal aanbod waardoor de kans op succesvolle resultaten wordt vergroot.

Vooruitblik GGOS

In de loop van 2024 verwachten we inzicht te hebben in welke scholen in 2025 aanbod willen continueren en uit willen breiden naar de vier pijlers: gezonde lunch, voedingseducatie, bewegen en ouderbetrokkenheid. Dit geeft de mogelijkheid om een inschatting te maken van hoeveel scholen we met het complete gezonde aanbod kunnen ondersteunen in 2025.

Motie Publiek private samenwerking

Met [motie M230](#) gaf u aan dat er een mooie start is gemaakt met het programma Gezond Gewicht op School en droeg daarbij het college op de impact van het programma te vergroten door een publiek private samenwerking te verkennen. In 2023 zijn wij in samenwerking met [JOGG](#) gestart met de verkenning naar de mogelijkheden van een publiek-private samenwerking. De structuur en randvoorwaarden voor een financiële samenwerking rondom de gezonde schoollunch (inclusief voedingseducatie) zijn vormgegeven. Alle betrokken leveranciers, bedrijven en initiatiefnemers die eerder interesse hebben getoond in een mogelijke publiek – private samenwerking zijn geïnformeerd over deze verkenning.

De eerste stap met zes potentiële partijen uit het bedrijfsleven is in oktober 2023 gezet. Wethouder Eerenberg voerde een verkennend gesprek met deze bedrijven. Ze gaven aan dat ze de leidende en verbindende rol van de gemeente Utrecht waarderen. De komende weken vinden gesprekken met potentiële Utrechtse bedrijven plaats met de vraag of en hoe zij willen bijdragen aan de financiering van de gezonde schoollunch (inclusief voedingseducatie) vanuit de gezamenlijke ambitie op het realiseren van gezondheidswinst in Utrecht. Hierop volgen de contracteringsfase en inrichtingsfase waarna we in 2025 over kunnen gaan tot implementatie mits alle voorgaande fasen succesvol doorlopen worden.

Eerdere ervaring in Utrecht leert dat het opzetten van publiek-private samenwerking met een maatschappelijk doel een langdurig en complex traject is. De verkenning vraagt dan ook om een gedegen uitwerking. Het is belangrijk om voldoende tijd te nemen en gezamenlijk ambitie, doel, verwachtingen en belangen te bespreken. Maar ook dan is de kans reëel dat het niet lukt om een publiek private samenwerking rondom de gezonde schoollunch te bewerkstelligen. Zonder deze externe financiering kunnen we de ondersteuning voor het huidige aantal leerlingen niet uitbreiden. In 2025 wordt dan enkel de huidige inzet op scholen gecontinueerd. We blijven alert op alle landelijke ontwikkelingen zoals schoolmaaltijden en School & Omgeving die bij kunnen dragen aan onze ambities.

In Q4 2024 informeren wij u via een integrale brief over de voortzetting en volgt een nieuwe stand van zaken van publiek-private samenwerking, Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd en het Utrechts Beweegprogramma.

We hopen hiermee u voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

Burgemeester en wethouders

Datum 21 maart 2024
Ons kenmerk 12112887

de secretaris,

de burgemeester,